

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

**Циклова комісія соціально-гуманітарних, філологічних дисциплін та
фізичної підготовки**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Психологія»
вибіркових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
272 Авіаційний транспорт
Технології робіт та технологічне обладнання аеропортів

Кременчук 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 №7

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 28.08.2023 №1

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 №7

Розглянуто на засіданні циклової комісії соціально-гуманітарних,
філологічних дисциплін та фізичної підготовки, протокол від 28.08.2023 №1

Розробник: викладач циклової комісії соціально-гуманітарних, філологічних
дисциплін та фізичної підготовки, спеціаліст вищої категорії Кошева Ю.В.

Рецензенти:

1. Викладач Кременчуцького національного університету
ім.М.Остроградського, к.пед.наук, доц., доцент кафедри психології,
педагогіки та філософії Сошенко С.М.
2. Викладач циклової комісії соціально-гуманітарних, філологічних
дисциплін та фізичної підготовки Кременчуцького льотного коледжу
ХНУВС, к.пед.н, викладач вищої категорії Кірюхіна М.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – <u>3</u> Загальна кількість годин – 90 Кількість тем - 12	27 Транспорт. 272 Авіаційний транспорт. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс <u>3</u> (номер) Семестр <u>2</u> (номер) Види контролю: залік (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – ; (години) Семінарські заняття – - (години) Практичні заняття - (години) Лабораторні заняття – -; (години) Самостійна робота – ; (години) Індивідуальні завдання: Курсова робота – - (кількість; № семестру) Реферати (тощо) – - (кількість; № семестру)		Лекції – 6; (години) Семінарські заняття – - (години) Практичні заняття – 4 (години) Лабораторні заняття – -; (години) Самостійна робота – 80; (години) Індивідуальні завдання: Курсова робота – - (кількість; № семестру) Реферати – - (кількість; № семестру)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування системи знань про психіку особистості; усвідомлення сутності механізмів психічних процесів станів, якостей особистості як підвалин її формування в процесі виховання, навчання та освіти.

Завдання: озброєння здобувачів такими здобутками сучасної психологічної науки, які б сприяли їх професійному становленню, самоактуалізації та самореалізації; засвоєння основних термінів та понять психології на рівні їх відтворення і тлумачення, збагачення ґрунтовними знаннями з основ психології особистості, психології емоційних, вольових та пізнавальних процесів, станів тощо.

Міждисциплінарні зв'язки: створення загальнотеоретичної бази для успішного вивчення теоретичних, практичних і прикладних навчальних предметів.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- моральні та соціальні аспекти наукових досліджень;
- становлення і розвиток вітчизняної та зарубіжної психології;
- основні проблеми, що досліджуються загальною психологією;
- методи психології;
- основні закономірності та властивості психіки;
- основні галузі психологічної науки;
- структуру та закономірності виникнення та розвитку діяльності людини;
- основні властивості особистості;
- сучасні уявлення щодо здібностей особистості;
- чинники формування індивідуальності людини;
- структуру та закономірності функціонування емоційної сфери людини;
- сучасні уявлення щодо психічних станів людини;
- специфіку волонічних процесів людини;
- основні пізнавальні процеси;
- структуру та закономірності функціонування інтелектуальної сфери людини;

вміти:

- вільно користуватися поняттями і категоріями, що розкривають суть предмета;
- порівнювати особливості психічних процесів на всіх рівнях тварин;
- аналізувати психологічно значущі ситуації та факти в професійній діяльності;
- вміло застосовувати методи дослідження закономірностей психіки;
- характеризувати психіку як єдине ціле, використовуючи різні показники життєдіяльності;
- прогнозувати наслідки впливу діяльності людини;
- визначати стратегію і тактику своєї поведінки в сучасних умовах;
- використовувати набуті знання з метою виконання професійних обов'язків.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у сфері авіаційного транспорту або у процесі подальшого навчання із застосуванням положень, теорій та методів природничих, технічних, інформаційних та соціально-економічних наук, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-9	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
	ЗК-10	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства,

		усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК-11	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

2. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Виникнення психології як самостійної науки.

Психологія в межах філософії, античні філософи та середньовічні філософи про природу людини. Декарт, філософи нового часу про природу людини. Інтроекція, досягнення асоціанізму та природничих наук як умови виникнення психології як самостійної науки. Перші школи психології, лабораторія В.Вундта. Перші вітчизняні психологічні лабораторії.

ТЕМА № 2. Психологія як сучасна наука у системі наук про людину.

Предмет, завдання, принципи сучасної психології. Місце психології в системі наук про людину. Структура сучасної психології. Структура загальної психології. Система методів психологічної науки. Спостереження та опитування як емпіричні методи психології. Експеримент, психодіагностичний метод, моделювання, метод аналізу продуктів діяльності як емпіричні методи психології

ТЕМА № 3. Свідомість

Умови виникнення свідомості. Розвиток свідомості. Ознаки свідомості. Культурно-історична теорія Л.С. Виготського. Структура свідомості. Самосвідомість, розвиток самосвідомості.

ТЕМА № 4. Несвідомі психічні процеси

Неусвідомлювані механізми та дії. Класифікація неусвідомлюваних процесів; концепція неусвідомлюваної настанови Д.М.Узнадзе. Первинні та вторинні автоматизми. Неусвідомлювані спонукачі свідомих дій. Неусвідомлювані психічні процеси за З.Фрейдом; поняття про несвідоме.

Захисні психічні механізми витиснення та опору. Надсвідомі процеси. Співвідношення свідомих та надсвідомих процесів.

ТЕМА № 5. Психологічна теорія діяльності

Особливості людської діяльності. спілкування, гра, навчання, праця. Діяльність та розвиток людини. Психологічна теорія діяльності за О.М. Леонт'євим. Структура діяльності. Поняття про зовнішню й внутрішню діяльність. Професійна діяльність. Особливості професійної діяльності ОВС. Поняття потреб, їх функції. Стадії формування та ознаки потреб. Класифікація потреб. Види потреб. Основні уявлення про потреби та мотиви особистості. Поняття мотивів. Характеристика та функції мотивів. Розвиток мотиваційної сфери. Механізми формування мотивів. Класифікації мотивів. Професійна мотивація. Основні види спрямованості. Свідомі та півсвідомі компоненти спрямованості. Інтереси. Світосприйняття. Настанови.

ТЕМА № 6. Індивід, суб'єкт, особистість, індивідуальність.

Індивід як біосоціальне явище. Первинні та вторинні якості індивіда. Поняття суб'єкта діяльності. Визначення поняття "особистість" в вітчизняній та зарубіжній психології поняття про індивідуальність. Передумови формування індивідуальності. Якості особистості. Дослідження особистості в межах філософсько-літературного, клінічного та експериментального періодів. Вимоги до теорії особистості. Біогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості. Соціогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості. Психогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.

ТЕМА № 7. Формування та розвиток особистості. Психологічна структура особистості.

Характеристика основних підходів до розвитку особистості в сучасній психології. Взаємозв'язок соціального та біологічного в особистості. Соціалізація та індивідуалізація як форми розвитку особистості. Сучасні концепції розвитку особистості за теоріями Е. Еріксона, Е. Фрома, О.М. Леонтьєва та ін.

ТЕМА 8. Психологічна структура особистості.

Загальна характеристика особистості, що самоактуалізується. Процес персоналізації. Соціальні ролі. Поняття Я-Концепції. Структура й функції особистості. Я в структурі особистості. Самооцінка. Рівень домагань. Поняття про психологічну структуру особистості в роботах вітчизняних та зарубіжних психологів. Склад структури особистості в теоріях сучасних психологів. Концепція структури особистості за О.Г.Ковальовим. Концепція структури особистості за К.К.Платоновим. Структурний підхід О.М.Леонтьєва.

ТЕМА № 9. Темперамент.

Темперамент як психодинамічна якість індивіду. Поняття про фізіологічну основу темпераменту. Характеристика основних типологій темпераменту.

Психоаналітичні типології темпераменту. Гуморальні типології темпераменту. Конституційні типології темпераменту. Факторні типології темпераменту. Біполярні типології темпераменту. Визначення якостей темпераменту за Б.М. Тепловим та В.М. Русаловим.

ТЕМА № 10. Характер.

Особливості характеру як психічного феномена. Зв'язок темпераменту та характеру. Формування характеру. Структура характеру. Типології характеру в сучасній психології. Основні типи соціальних характерів за Е. Фромом. Маніпулятивні характери за типологією Е.Шострома. Психоаналітична концепція характеру. Модель індивідуальних характерів за К. Юнгом. Поняття про акцентуацію характеру. Класифікація акцентуацій характеру за К. Леонгардом. Класифікація акцентуацій характеру за О.Є. Лічко.

ТЕМА № 11. Психічні пізнавальні процеси.

Відчуття як джерело пізнання. Виникнення відчуттів. Органи відчуттів. Сприйняття як пізнавальний процес. Відмінності сприйняття від відчуття. Особливості уваги як пізнавального процесу. Властивості уваги. Функції уваги. Види уваги. Пам'ять як пізнавальний процес. Процеси пам'яті. Класифікація видів пам'яті. Мислення як пізнавальний процес. Необхідність виникнення мислення. Процеси мислення. Операції мислення. Види мислення.

ТЕМА № 12. Загальна характеристика емоційної сфери

Визначення емоцій. Функції емоцій. Класифікація емоційних переживань. Позитивні та негативні емоції. Форми емоцій. Джерела емоцій.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Не передбачено

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота

Семестр №5							залік
Тема № 1: Виникнення психології як самостійної науки.	12	2		2		8	
Тема № 2: Психологія як сучасна наука у системі наук про людину.	10	2				8	
Тема № 3: Свідомість	10	2				8	
Тема № 4: Несвідомі психічні процеси	10			2		8	
Тема № 5: Психологічна теорія діяльності	8					8	
Тема №6: Індивід, суб'єкт, особистість, індивідуальність.	8					8	
Тема № 7: Формування та розвиток особистості.	8					8	
Тема № 8: Психологічна структура особистості.	6					6	
Тема № 9: Темперамент	6					6	
Тема № 10: Характер	4					4	
Тема 11. Психічні пізнавальні процеси	6					6	
Тема № 12: Загальна характеристика емоційної сфери	2					2	
Всього за семестр №5	90	6		4		80	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни	Література:
Тема № 1: Виникнення психології як самостійної науки	
1. Видатні психологи України. 2. Розвиток Західноукраїнської психологічної думки. 3. Значення робота І.М.Сеченова "Рефлекси головного мозку" для становлення вітчизняної психології. 4. Вплив психоаналітичної теорії на розвиток світової культури. 5. Зміст основних дослідів над тваринами в американській психології наприкінці 19-початку 20 ст. 6. Психологічні роботи В. Джеймса. 7. Вюрцбургська школа психології. 8. Національні психологічні школи. 9. Перші психологічні лабораторії на Україні. 10. Методологічна криза в психології. 11. Психологічні погляди Бехтерева. 12. Умови виникнення біхевіоризму. 13. Психологічні погляди Г.С.Сковороди. 14. Внесок в розвиток психології В.Вундта. 15. О.Р. Лурія та його внесок в розвиток світової психологічної науки. 16. Ж. Піаже та його внесок в розвиток світової психологічної науки. 17. Харківська психологічна школа.	1-10 (основна), 1-6 (додаткова)

Тема № 2: Психологія як сучасна наука у системі наук про людину.		
1. Соціальна психологія. 2. Юридична психологія. 3. Етнопсихологія. 4. Клінічна психологія. 5. Ергономіка 6. Педагогічна психологія. 7. Вікова психологія.		1-10 (основна), 1-6 (додаткова)
Тема № 3: Свідомість		
1. Розуміння структури свідомості в працях О.М. Лактіонова. 2. Свідомість як найвищий рівень психічного відображення. 3. Культурно-історична концепція розвитку людини Л.С. Виготського.		1-10 (основна), 1-6 (додаткова)
Тема № 4: Несвідомі психічні процеси		
1. Вплив психоаналітичної теорії на розвиток світової культури 2. Дослідження З.Фрейда несвідомого спонукання свідомих дій. 3. Поняття несвідомого за К.-Г. Юнгом. 4. Поняття несвідомого за А. Адлером. 5. Філософські передумови виникнення концепції несвідомого в 19 ст. 6. Характеристика неусвідомлюваних автоматизмів свідомих дій. 7. Явище неусвідомлюваної настанови. 8. Неусвідомлювані побудники свідомих дій.		1-10 (основна), 1-6 (додаткова)
Тема № 5: Психологічна теорія діяльності		
1. Концепція діяльності С.Л. Рубінштейна. 2. Психоаналітичне розуміння розвитку особистості. 3. Мотивація й діяльність. 4. Просоціальна поведінка. 5. Професійна діяльність. 6. Діяльність психолога в поліції. 7. Розвиток психологічної теорії діяльності в працях С. Брушлинського.		1-10 (основна), 1-6 (додаткова)
Тема № 6: Індивід, суб'єкт, особистість, індивідуальність		
1. К. Роджерс як провідний дослідник особистості в гуманістичній психології. 2. Особистість і соціальні ролі. 3. Індивід як біосоціальне явище. 4. Суб'єкта діяльності. 5. . Передумови формування індивідуальності. 6. Якості особистості. 7. Дослідження особистості в межах філософсько-літературного періоду. 8. Дослідження особистості в межах клінічного періоду. 9. Дослідження особистості в межах експериментального періоду.		1-10 (основна), 1-6 (додаткова)

10. Вимоги до теорії особистості.	
Тема № 7: Формування та розвиток особистості	
1. Самоактуалізація. 2. Формування особистості злочинця. 3. Я – концепція. 4. Процес персоналізації. 5. Професіональна ідентичність поліцейського. 6. Біогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості. 7. Соціогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості. 8. Психогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.	1-10 (основна), 1-6 (додаткова)
Тема № 8: Психологічна структура особистості	
1. Теорія типів особистості за Г. Айзенком. 2. Структурно-рівнева концепція особистості за Л.І. Анцифоровою. 3. Концепція структури особистості за О.Г. Ковальовим. 4. Концепція структури особистості за К.К. Платоновим. 5. Структурний підхід до особистості О.М. Леонтьєва.	1-10 (основна), 1-6 (додаткова)
Тема № 9: Темперамент	
1. Проблема темпераменту в трудах В.М. Русалова. 2. Проблема темпераменту в трудах В.С. Мерліна. 3. Проблема темпераменту в трудах І.П. Павлова. 4. Конституційні типології темпераменту. 5. Факторні типології темпераменту. 6. Біполярні типології темпераменту. 7. Визначення якостей темпераменту за Б.М. Тепловим та В.М. Русаловим.	1-10 (основна), 1-6 (додаткова)
Тема № 10: Характер	
1. Сензитивні періоди для формування окремих рис характеру. 2. Соціальні типи характеру. 3. Місце характеру в структурі особистості. 4. Маніпулятивні характери за типологією Е.Шострома. 5. Психоаналітична концепція характеру. 6. Модель індивідуальних характерів за К. Юнгом 7. Класифікація акцентуацій характеру за К. Леонгардом. 8. Класифікація акцентуацій характеру за О.Є. Лічко.	1-10 (основна), 1-6 (додаткова)
Тема № 11: Психічні пізнавальні процеси	
1. Процеси передачі, перетворення і кодування інформації в сенсорних системах людини. 2. Ілюзії сприйняття. 3. Сприйняття часу. 4. Сприйняття простору. 5. Розвиток уваги. 6. Інформаційні моделі пам'яті. 7. Необхідність виникнення мислення в процесі філо- та онтогенезу. 8. Розвиток мислення в онтогенезі. 9. Розвиток уяви в онтогенезі.	1-10 (основна), 1-6 (додаткова)

10. Техніки розвитку уяви.	
Тема № 12: Загальна характеристика емоційної сфери	
1. Експериментальні дослідження емоційної сфери. 2. Форми емоцій. 3. Джерела емоцій. 4. Етно-культурні особливості емоційної сфери. 5. Прояви емоцій.	1-10 (основна), 1-6 (додаткова)

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Виникнення психології як самостійної науки.
2. Вплив психоаналітичної теорії на розвиток світової культури.
3. Л.С. Виготський та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
4. Психологія в системі наук про людину.
5. Розвиток у науці уявлень про несвідомий.
6. Взаємозв'язок мозку й психіки.
7. Проблема методу в психології.
8. Культурно-історична теорія: роль і місце в сучасній психологічній науці.
9. Спілкування й діяльність як фактори розвитку.
10. Сучасні підходи до розуміння структури свідомості.
11. Самосвідомість особистості.
12. Моделювання як метод психологічного дослідження: переваги й обмеження.
13. Розвиток психіки в еволюції організмів.
14. Співвідношення свідомого й несвідомого.
15. Психологічні механізми захисту.
16. Механізми формування діяльності людини.
17. Специфіка людської діяльності.
18. Діяльність і поведінка.
19. Сучасні концепції темпераменту.
20. Соціальні характери.
21. Я-концепція.
22. Спілкування: сучасні уявлення.
23. Проблема періодизації розвитку особистості.
24. Індивідуальність і індивідуальні розходження.
25. Здібності, талант, геніальність.
26. Психологія характеру.
27. Формування характеру.
28. Місце характеру в структурі особистості.
29. Формування й розвиток особистості.
30. Структурний підхід у вивченні особистості.
31. Особистість, що самоактуалізується.
32. Психологічні теорії творчості.

33. Психоаналітичне розуміння розвитку особистості.
34. Особистість і соціальні ролі.
35. Мотивація й діяльність.
36. Просоціальна поведінка.
37. Професійна діяльність.
38. Експериментальні дослідження емоційної сфери.
39. Інформаційний стрес.
40. К.Роджерс та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
41. А. Адлер та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
42. З. Фрейд та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
43. С.Л. Рубінштейн та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
44. Теорії уваги.
45. Теорії емоцій.
46. Теорії мислення.
47. Теорії мовлення.
48. Теорії інтелекту.
49. Теорії пам'яті.
50. Теорії сприйняття.
51. Теорії відчуття.
52. Теорії уявлення.
53. О.Р. Лурія та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
54. Ж. Піаже та його внесок в розвиток світової психологічної науки.
55. Харківська психологічна школа.
56. Обдарованість, талант, геніальність.
57. Теорії темпераменту.
58. Білінгвізм: основні проблеми.
59. Психологічні погляди Г.С.Сковороди.
60. Психологічні роботи В. Джеймса.

5.1.2 Теми курсових робіт – не передбачено

5.1.3 Теми наукових робіт – не передбачено

6. Методи навчання

При викладанні дисципліни використовуються наступні методи навчання:

1. Словесні
  - 1.1. Лекція
  - 1.2. Бесіда
  - 1.3. Навчальна дискусія
2. Практичні методи
  - 2.1. Складання плану тексту

2.2. Розв'язання тестових завдань

3. Наочні

3.1. Презентації

3.2. Відеолекції

3.3. Підручники, таблиці, схеми

4. Проблемний метод

4.1. Порівняльний

4.2. Евристичний

4.3. Репродуктивний

4.4. Дослідницький.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Питання на залік

1. Поняття про психологію.
2. Завдання та предмет психології.
3. Методи та принципи психології.
4. Етапи розвитку психології як науки.
5. Структура сучасної психології.
6. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні якості особистості.
7. Виникнення психології як самостійної науки.
8. Чинники виникнення психології як самостійної науки.
9. Лабораторія В. Вундта.
10. Перші школи психології.
11. Психіка як властивість живої матерії.
12. Подразливість та чутливість.
13. Основні функції психіки.
14. Розвиток психіки тварин.
15. Стадії та рівні розвитку психіки та поведінки тварин за теорією О.М. Леонтьєва та К.Е. Фабрі.
16. Характеристика стадії елементарної сенсорної психіки.
17. Характеристика стадії перцептивної психіки.
18. Характеристика інтелектуальної поведінки тварин.
19. Порівняльна характеристика активності людини і тварин.
20. Свідомість як найвищий рівень психічного відображення.
21. Культурно-історична концепція розвитку людини Л.С. Виготського.
22. Класифікація розвитку психіки людини за О.М. Леонтьєвим та Б.Г. Ананьєвим.
23. Роль праці в формуванні та розвитку особистості людини.
24. Форми розвитку психіки.
25. Структура свідомості.

26. Самосвідомість, розвиток самосвідомості.
27. Психологічна теорія діяльності О.М. Леонтьєва.
28. Розвиток діяльності людини в онтогенезі.
29. Предмет, мета та продукт діяльності.
30. Мотиви діяльності.
31. Мотиви та потреби людини.
32. Внутрішня та зовнішня діяльність.
33. Види діяльності.
34. Структура діяльності.
35. Характеристика спілкування як виду діяльності.
36. Характеристика гри як виду діяльності.
37. Характеристика навчання як виду діяльності.
38. Характеристика праці як виду діяльності.
39. Дія як центральний компонент діяльності.
40. Характеристика рухів, види рухів.
41. Поняття про операції, та їх особливості.
42. Психофізіологічні функції діяльності.
43. Рівні будови рухів за теорією М.О. Бернштейна.
44. Фізіологія рухів та фізіологія активності.
45. Механізми організації рухів за теорією М.О. Бернштейна.
46. Неусвідомлювані механізми свідомих дій.
47. Характеристика неусвідомлюваних автоматизмів свідомих дій.
48. Явище неусвідомлюваної настанови.
49. Неусвідомлювані побудники свідомих дій.
50. Фізіологічні основи психіки людини.
51. Взаємозв'язок психіки та мозку людини.
52. Концепція домінанти О.О. Ухтомського.
53. Концепція динамічної локалізації психічних функцій за О.Р. Лурія.
54. Поняття потреб, їх функції.
55. Стадії формування та ознаки потреб.
56. Класифікація потреб.
57. Види потреб.
58. Основні уявлення про потреби особистості.
59. Поняття мотивів.
60. Характеристика та функції мотивів.
61. Розвиток мотиваційної сфери.
62. Механізми формування мотивів
63. Класифікації мотивів.
64. Професійна мотивація.
65. Мотиваційні риси особистості.
66. Основні уявлення про мотиви особистості.
67. Спрямованість особистості.
68. Основні види спрямованості.
69. Свідомі та півсвідомі компоненти спрямованості.
70. Цілеполагання.

- 71. Інтереси.
- 72. Світосприйняття.
- 73. Настанови.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів освіти в Коледжі враховуються такі види робіт: навчальні заняття (практичні); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.** Якщо здобувач не з'явився на підсумковий контроль (залік), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється цикловою комісією. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувачам, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються

з коледжу. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з коледжу.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі підсумкового контролю (заліку), то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
			оцінка	Пояснення
12	97–100	Відмінно ("зараховано")	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
11	94–96			
10	90–93			
9	85–89	Добре ("зараховано")	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
8	80–84			
7	75–79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
6	70–74	Задовільно ("зараховано")	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в

5	65–69			основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
4	60–64		Е	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
3	40–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , потрібні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
2	21–40			
1	1–20		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Дубравська Д. М. Основи психології: Навчальний посібник. – Львів: Світ, 2001. – 280 с.
2. Загальна психологія: Підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська,
3. В. Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005. – 464 с.
3. Загальна психологія. / За заг. ред. С. Д. Максименка. Підручник. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 704 с.
4. Ішмуратов А. Т. Конфлікт і згода. – К.: Наукова думка, 1996. – 190 с.
5. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2007. – 256 с.
6. Клименко В. В. Психологія творчості.: Навчальний посібник. – К.: Центр навч. літератури, 2006. – 480 с..
7. Основи практичної психології: Підручник / За заг. ред. В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. – К.: Либідь, 2003. – 536 с.
8. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К.: Либідь, 2002. – 630 с.
9. Практикум із загальної психології / За ред. Т. І. Пашукової– К.: Т-во “Знання”, КОО, 2000. – 204 с.
10. Психологія: Підручник / За ред. Ю. Л. Трофімова. – К.: Либідь, 2001. 390 с.

Допоміжна

1. Роменець В. А. Психологія творчості: навчальний посібник. – К.: Либідь, 2001. – 288 с.
2. Русинка І. І. Психологія: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
3. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. – 520 с.
4. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія: Навчальний посібник. – К.: Наукова думка, 2000. – 190 с.
5. Цимбалюк І. М. Психологія. – К.: ВД “Професіонал”, 2004. – 304 с.
6. Цимбалюк І. М., Яницька О. Ю. Загальна психологія. Модульно-рейтинговий курс для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Професіонал, 2004. – 215 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Цифрова бібліотека України www.elib.org.ua
2. Освітній сайт www.osvita.org.ua
3. Студентська електронна бібліотека <http://chitalka.info>
4. Вікіпедія: вільна електронна енциклопедія (українська)
<http://uk.wikipedia.org>
5. Сайт Книжкової палати України www.ukrbook.net
6. Електронна бібліотека www.lib.com.ua
7. Національна бібліотека України ім. Вернадського www.nbuv.gov.ua